

FAO

FOCUSED AND QUICK

ISSUE 70

June 18, 2012

การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของไทย: อุปสรรคที่รอการแก้ไข

มันทพร พงศ์พัฒนานนท์ และ ธีตชนก อันโนนจารย์

ข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความนี้เป็นความเห็นของผู้เขียน
ซึ่งไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับความเห็นของธนาคารแห่งประเทศไทย

การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของไทย: อุปสรรคที่รอกการแก้ไข

June 18,
2012

นันทพร พงศ์พัฒนานนท์ และชิตชนก อันโนนจารย์

*

ในช่วงที่ผ่านมา เงินลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนหลังจากที่ ธพท. ได้อนุญาตให้บริษัทไทยสามารถลงทุนโดยตรงได้เสรี อย่างไรก็ตาม ยังมีอุปสรรคต่อการลงทุนโดยตรงอยู่หลายปัจจัยที่รอกการแก้ไขจากหลายฝ่าย

บทสรุป

ธพท. ได้ขยายวงเงินสำหรับการลงทุนโดยตรงในต่างประเทมาเป็นลำดับ และล่าสุดในเดือนตุลาคม 2553 ได้อนุญาตให้บริษัทไทยออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทได้เสรี ส่งผลให้ในปี 2554 เป็นปีแรกที่ไทยกลายเป็นผู้ลงทุนโดยตรงในต่างประเทสุทธิ ทั้งนี้ แรงจูงใจในการลงทุนโดยตรงในต่างประเทของไทยที่สำคัญประกอบด้วยการลงทุนเพื่อแสวงหา (1) ตลาดใหม่ (2) ทรัพยากรธรรมชาติ และ (3) การเพิ่มประสิทธิภาพ

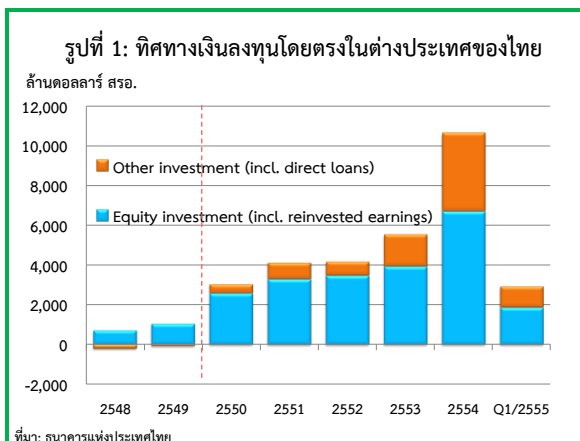
อย่างไรก็ดี แม้การลงทุนโดยตรงในต่างประเทของไทยจะเพิ่มขึ้นแต่ยังเป็นการลงทุนของผู้ประกอบการรายใหญ่ไม่กี่ราย และคงปฏิเสธไม่ได้ว่ายังมีปัจจัยอีกหลายอย่างที่ยังจำกัดการลงทุนของคนไทยโดยเฉพาะธุรกิจขนาดกลางและย่อม ทั้งด้านกฎเกณฑ์ที่ยังไม่เอื้อ อาทิ ภาษี และข้อจำกัดด้านแหล่งเงินทุน รวมถึงการขาดศูนย์ข้อมูลที่ครบวงจรเกี่ยวกับประเทศที่จะไปลงทุน ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการลงทุนและยังรอกการแก้ไขอย่างเร่งด่วนจากทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนของไทย

ในช่วงเกือบ 2 ปีที่ผ่านมา แม้ว่าจะเห็นภาพโครงสร้างเงินทุนเคลื่อนย้ายของไทยมีความสมดุลมากขึ้น โดยในปี 2554 เป็นปีแรกที่ไทยกลายเป็นผู้ลงทุนโดยตรงในต่างประเทสุทธิ กล่าวคือไทยมีการลงทุนโดยตรงในต่างประเทมากกว่าที่ต่างชาติเข้ามาลงทุนโดยตรงในไทย แต่คงปฏิเสธไม่ได้ว่าอุปสรรคต่อการลงทุนของนักลงทุนไทยยังคงมีอยู่ในหลายประการ อาทิ กฎเกณฑ์ด้านภาษีและข้อจำกัดด้านแหล่งเงินทุน ซึ่งทำให้นักลงทุนไทยไม่สามารถกระจายการลงทุนไปยัง

ต่างประเทได้เต็มที่เมื่อเทียบกับหลายประเทในภูมิภาค ดังนั้น บทความฉบับนี้จึงต้องการนำเสนอข้อเท็จจริงของการลงทุนโดยตรงในต่างประเทของไทย และอุปสรรคของการลงทุน เพื่อนำมาสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการส่งเสริมการลงทุนโดยตรงในต่างประเทของไทยอย่างบูรณาการมากขึ้นในอนาคต

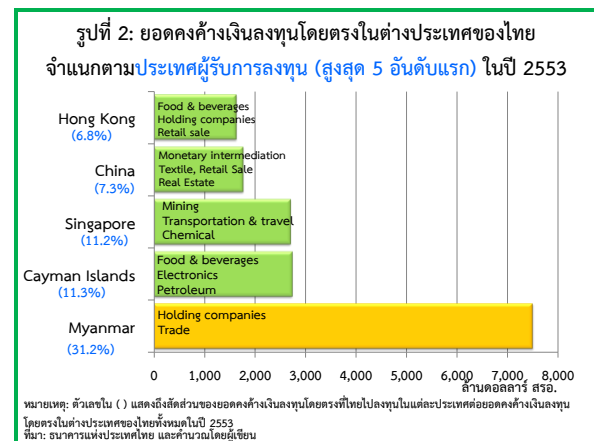
1. สถานะปัจจุบันของการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของไทย

การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของไทย (Direct Investment Abroad) ปรับเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องหลังจากที่ ธพท. ได้ขยายวงเงินให้บริษัทไทยสามารถลงทุนโดยตรงในต่างประเทศได้มากขึ้นเป็นลำดับ โดยเฉพาะตั้งแต่ปี 2550¹ และล่าสุดในเดือน ตุลาคม 2553 ได้ อนุญาตให้บริษัทไทยสามารถลงทุนโดยตรงในต่างประเทศได้เสรี ส่งผลให้เงินลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของไทยสูงสุดเป็นประวัติการณ์ในปี 2554 (รูปที่ 1)

สำหรับรูปแบบส่วนใหญ่ของการลงทุนโดยตรงของบริษัทไทยในช่วง 4-5 ปีที่ผ่านมา คือ การควบรวมกิจการ (Merger and Acquisitions)² โดยประเทศที่บริษัทไทยไปลงทุนโดยตรงมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ พม่า หมู่เกาะเคย์แมน และ สิงคโปร์ (รูปที่ 2) ซึ่งมีสัดส่วนรวมกันร้อยละ 53.7 ของยอดคงค้างเงินลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของไทยทั้งหมดในปี 2553 ทั้งนี้ การลงทุนโดยตรงของไทยในพม่าจะอยู่ในกลุ่มธุรกิจผลิตอาหารสัตว์และ

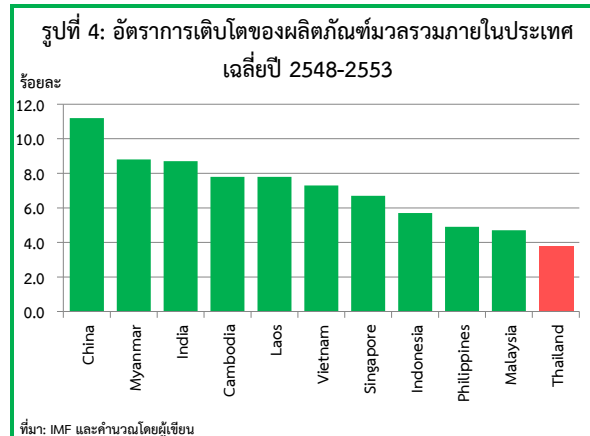
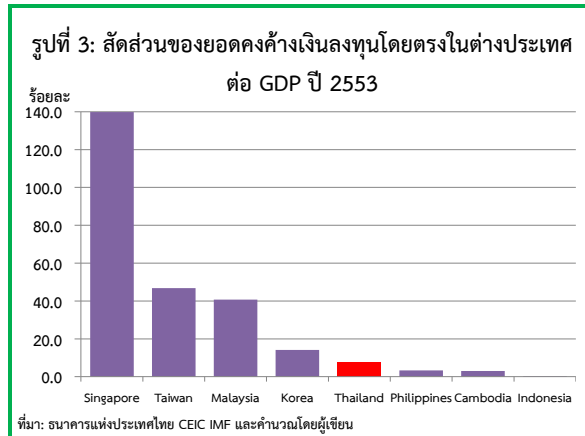
ทำฟาร์มเลี้ยงสัตว์เป็นส่วนใหญ่ ขณะที่การลงทุนโดยตรงในหมู่เกาะเคย์แมนและสิงคโปร์นั้นมักเป็นเพียงฐานการลงทุนเพื่อไปลงทุนต่อในประเทศที่ 3 อาทิ ออสเตรเลีย ของกลุ่มธุรกิจพลังงาน เพื่อความคล่องตัวในการบริหารทางการเงิน รวมทั้งเพื่อลดภาระการจัดการเรื่องภาษี โดยมักจะออกไปลงทุนในรูปของ Holding company ในประเทศดังกล่าวซึ่งถือเป็นประเทศที่ปลอดภาษี (Tax Haven) (รายละเอียดในส่วนที่ 3)

อนึ่ง แม้การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของไทยจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเป็นลำดับแต่ยังเป็นการลงทุนของกลุ่มบริษัทขนาดใหญ่ไม่กี่ราย และเมื่อเทียบกับหลายประเทศในภูมิภาคพบว่ายังอยู่ในระดับต่ำ (รูปที่ 3) ตัวอย่างเช่น ณ สิ้นปี 2553 ไทยมียอดคงค้างการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศอยู่ที่ร้อยละ 7.6 ของ GDP ขณะที่ของประเทศมาเลเซียอยู่ที่ร้อยละ 40.7 ของ GDP ซึ่งเป็นการสะท้อนว่าภาคเอกชนของไทยยังมีโอกาสในการเพิ่มการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศได้อีกมาก เพื่อกระจายความเสี่ยงและเพิ่มผลตอบแทนจากการลงทุนได้มากขึ้นในระยะยาว

¹ ขยายวงเงินให้บริษัทแม่ในไทยสามารถลงทุนโดยตรงในต่างประเทศได้เพิ่มจากเดิม 10 ล้านดอลลาร์ สรอ. เป็น 50 ล้านดอลลาร์ สรอ. ต่อบริษัทต่อปี

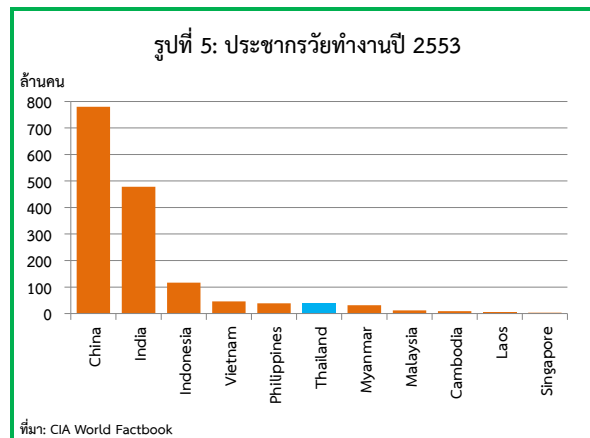
² อ้างอิงจากเอกสารงานวิจัยฉบับที่ 2/2554 ของสถาบันวิจัยเพื่อตลาดทุน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยหัวข้อ “การลงทุนทางตรงในต่างประเทศของบริษัทจดทะเบียนไทย: สถานะปัจจุบันและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย” โดยปฐมาภรณ์ นิธิชัย ซึ่งศึกษาข้อมูลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่ม SET100 ช่วงปี 2549-2553

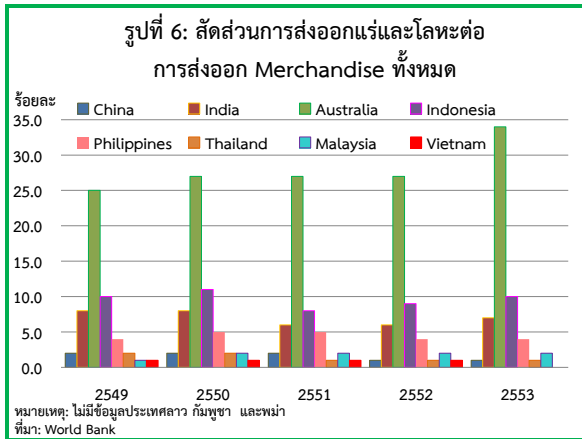
2. แรงจูงใจสำคัญที่ทำให้คนไทยออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ

การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของนักลงทุนไทยอาจไม่ได้มาจากแรงจูงใจอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยจะขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์หลักของนักลงทุนและปัจจัยแวดล้อมของประเทศที่จะไปลงทุน อย่างไรก็ตาม สามารถแบ่งแรงจูงใจหลักได้ 3 ประการ ได้แก่ (1) เพื่อแสวงหาตลาดใหม่หรือรักษาส่วนแบ่งตลาดเดิมในประเทศที่มีตลาดขนาดใหญ่หรือมีแนวโน้มที่จะเติบโตสูง (Market Seeking) (2) เพื่อแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติและเข้าถึงวัตถุดิบที่ถูกกว่าในประเทศ (Resource Seeking) และ (3) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ (Efficiency Seeking)

อนึ่ง ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาเศรษฐกิจไทยเติบโตในอัตราที่น้อยกว่าเศรษฐกิจของประเทศอื่นในภูมิภาค (รูปที่ 4) อีกทั้งจำนวนประชากรวัยทำงานผู้ซึ่งมีกำลังซื้อสินค้าสูงกว่าประชากรวัยอื่นก็ยิ่งต่ำกว่าหลายประเทศในภูมิภาคเช่นกัน (รูปที่ 5) ดังนั้น นักลงทุนไทยหลายรายจึงมีแรงจูงใจที่จะไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ เพื่อแสวงหาตลาดใหม่ที่มีขนาดใหญ่และกำลังซื้อสูง (Market Seeking) โดยเฉพาะในจีน อินเดีย และอินโดนีเซีย เป็นสำคัญ

นอกจากนี้ นักลงทุนไทยยังแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติเพื่อนำมาเป็นวัตถุดิบในการผลิต (Resource Seeking) กล่าวคือ นักลงทุนไทยจะเน้นการออกไปลงทุนโดยตรงในประเทศที่มีความสมบูรณ์ในทรัพยากรธรรมชาติเพื่อเข้าถึงวัตถุดิบที่มีราคาถูก ซึ่งจะช่วยยกระดับความสามารถในการแข่งขันของบริษัทได้ ทั้งนี้ หากเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคอาเซียน พบว่าหลายประเทศยังคงมีทรัพยากรการผลิตที่อุดมสมบูรณ์มากกว่าไทย อาทิ พม่าและเวียดนามจะมีแหล่งผลิตไฟฟ้าและก๊าซธรรมชาติที่สำคัญ อินโดนีเซียมีแหล่งน้ำมันดิบ ขณะที่ลาวและกัมพูชามีแหล่งถลุงแร่ เป็นต้น ส่วนประเทศที่พัฒนาแล้ว บางประเทศก็มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์มากกว่าไทยเช่นกัน อาทิ ออสเตรเลีย ส่วนหนึ่งเห็นได้จากออสเตรเลียมีสัดส่วนการส่งออกแร่และโลหะที่สูงเมื่อเทียบกับอีกหลายประเทศ (รูปที่ 6)

ขณะที่ค่าจ้างแรงงานเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ผลักดันให้ภาคธุรกิจไทยออกไปลงทุนยังต่างประเทศมากขึ้น เนื่องจากค่าจ้างแรงงานของไทยค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับหลายประเทศในเอเชีย เช่น กัมพูชา เวียดนาม อินโดนีเซีย และจีน (ตารางที่ 1) และมีแนวโน้มสูงขึ้นต่อเนื่องอีกจากนโยบายการปรับค่าจ้างขั้นต่ำเป็น 300 บาท กอปรกับภาวะตลาดแรงงานไทยมีความตึงตัวมาก ส่งผลให้เริ่มมีอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเป็นหลักของไทย เช่น สิ่งทอ เริ่มมีการย้ายฐานการผลิตไปยังประเทศเพื่อนบ้านซึ่งมีค่าแรงต่ำกว่าและมีการให้สิทธิพิเศษต่างๆ ในการลงทุน

ตารางที่ 1: อัตราค่าแรงขั้นต่ำรายวันและรายเดือนของประเทศต่างๆ ณ วันที่ 30 เมษายน 2555

Country	Daily minimum wages (USD)	Monthly minimum wages (USD)
Cambodia	2	61
Vietnam	2 - 3	67 - 95
Indonesia	3 - 6	100 - 166
China	4 - 8	120 - 237
Thailand	7 - 10*	213 - 288
Philippines	9 - 10	276 - 302

หมายเหตุ: ไม่มีข้อมูลประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์

*รวมการปรับขึ้นค่าจ้างขั้นต่ำที่มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2555 (300 บาทในบางจังหวัด)

ที่มา: Philippines National Wages and Productivity Commission

สำหรับการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ เพื่อแสวงหาประสิทธิภาพ (Efficiency Seeking) ของนักลงทุนไทยนั้น ส่วนใหญ่เป็นการลงทุนในประเทศที่มีความสามารถหรือความถนัดในการผลิต อาทิ กลุ่มธุรกิจผลิตอัญมณี ที่นอกจากจะแสวงหาตลาดและวัตถุดิบแล้วยังแสวงหาประสิทธิภาพโดยขยายฐานการผลิตไปยังประเทศที่

มีความสามารถในการผลิตเช่น เยอรมนี เวียดนาม และอินโดนีเซีย ส่วนกลุ่มธุรกิจอาหารกระป๋องและอาหารทะเลแช่แข็ง ได้มีการออกไปลงทุนในสหรัฐฯ เพื่อแสวงหาเทคโนโลยีการผลิตที่ดีกว่าในประเทศ

3. อุปสรรคสำคัญต่อการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของไทย

ปัจจุบันมาตรการการเงินทุนเคลื่อนย้ายด้านขาออกสำหรับการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศไม่ใช่อุปสรรคสำคัญอีกต่อไป³ เนื่องจาก ธปท. ได้ผ่อนคลายให้บริษัทไทยออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศได้เสรีแล้ว อย่างไรก็ตาม ยังมีปัจจัยอื่นที่เป็นอุปสรรคสำคัญซึ่งมีส่วนทำให้ระดับการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของไทยอยู่ในระดับต่ำเมื่อเทียบกับหลายประเทศ ดังนี้

3.1 ปัญหาด้านภาษี ถือเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของนักลงทุนไทย อาทิ 1) อัตราภาษีเงินได้จากต่างประเทศของไทย (Foreign-Sourced Income) ยังค่อนข้างสูง ขณะที่หลายประเทศ เช่น สิงคโปร์ มาเลเซีย และฮ่องกง รายได้จากต่างประเทศจะได้รับการยกเว้นภาษี⁴ (ตารางที่ 2) 2) กระบวนการในทางปฏิบัติสำหรับการขอคืนภาษีของไทยมีความซับซ้อนและยุ่งยาก ทำให้ประโยชน์ที่ภาคเอกชนไทยควรได้รับจากการมีอนุสัญญาภาษีซ้อน (Double Tax Agreement: DTA) กับ 55 ประเทศของทางการไทยลดลง นอกจากนี้ ในทางปฏิบัติบางครั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐยังขาดความเข้าใจในอนุสัญญาดังกล่าว ทำให้ยังคงมีการเรียกเก็บภาษีจากภาคเอกชนเช่นกัน

³ อย่างไรก็ตาม การโอนเงินไปลงทุนยังต่างประเทศต้องยื่นเอกสารเพื่อแสดงวัตถุประสงค์การโอนเงินต่อ ธปท.

⁴ เงินได้จากต่างประเทศของไทยในรูปแบบเงินปันผลจะได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล (CIT) ในไทยก็ต่อเมื่อ (1) บริษัทไทยถือหุ้นในบริษัทในเครือไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10 เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือน และ (2) เงินปันผลที่ได้รับจะต้องมาจากกำไรสุทธิที่มีการเสียภาษีในต่างประเทศไม่ต่ำกว่าร้อยละ 15 ของกำไรสุทธิ

ตารางที่ 2: อัตราภาษีเงินได้จากต่างประเทศของประเทศไทย

	ไทย	มาเลเซีย	ฮ่องกง	สิงคโปร์	ไต้หวัน	เกาหลีใต้
เงินปันผลของบริษัท	ยกเว้นแบบมีเงื่อนไข*	ยกเว้น	ยกเว้น	ยกเว้น***		
กำไรของสาขา	CIT 23% (เครดิตภาษีที่เสียในต่างประเทศ)	ยกเว้น**	ยกเว้น	ยกเว้น***	CIT 17% (เครดิตภาษีที่เสียในต่างประเทศ)	CIT 10-22% (เครดิตภาษีที่เสียในต่างประเทศ)
Capital Gain	CIT 23%	ยกเว้น	ยกเว้น	ยกเว้น		

หมายเหตุ: CIT (Corporate Income Tax) คือ ภาษีเงินได้นิติบุคคล

* 1) บริษัทไทยถือหุ้นในบริษัทในเครือไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10 เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือน และ (2) เงินปันผลที่ได้รับจะต้องมาจากกำไรสุทธิที่มีการเสียภาษีในต่างประเทศในสัดส่วนที่น้อยกว่าร้อยละ 15 ของกำไรสุทธิ

** มาเลเซีย กรณีสาขาของธนาคาร/ขนส่ง/ประกัน เสียภาษีหลังมีสาขาครบ 5 ปี

*** สิงคโปร์ ยกเว้นแบบมีเงื่อนไข คือ 1. มีสถานประกอบการถาวร (Permanent establishment) และ 2. เสียภาษี CIT 15% ของเงินได้จากต่างประเทศที่ Host country

ที่มา: กรมสรรพากร, สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, กระทรวงการคลังของสิงคโปร์ เกาหลีใต้ และไต้หวัน, Managing Risk in Cross Border Transactions by CITI (2011), www.guidelinesingapore.com, www.taxrates.cc and Inland Revenue Authority of Singapore

3) การขาดมาตรการสนับสนุนด้านภาษีอื่นๆ อาทิ การนำค่าใช้จ่ายในการสำรวจตลาดต่างประเทศ มาเป็นค่าลดหย่อนทางภาษี ขณะที่มาเลเซียและสิงคโปร์สามารถนำค่าใช้จ่ายของโครงการพัฒนาการลงทุนในต่างประเทศมาหักภาษีได้ถึง 2 เท่า

นอกจากนี้ การจัดเก็บภาษีเงินได้จากต่างประเทศของไทยนั้นยังส่งผลต่อการเลือกประเทศที่จะไปลงทุนด้วย เช่น การที่ไทยยังจัดเก็บภาษีเงินได้จากต่างประเทศในรูปของ Capital Gain อยู่ (เงินปันผลได้รับการยกเว้นแบบมีเงื่อนไข) ส่งผลให้บริษัทไทยมักไปลงทุนผ่านประเทศที่เป็น Tax Haven อาทิ สิงคโปร์ หมู่เกาะเคย์แมน และฮ่องกง โดยการจัดตั้งบริษัทในรูป Holding Companies ก่อนที่จะไปลงทุนในธุรกิจของอีกประเทศหนึ่งซึ่งเป็นประเทศที่สาม เพื่อที่ว่าหากมีรายได้จากการขายหุ้นจากประเทศที่สามที่เป็น Capital Gain จะไม่เสียภาษีในประเทศที่เป็น Tax Haven และเมื่อนำเงินทุนกลับไทยในรูปของเงินปันผลก็จะได้รับการยกเว้นภาษี สรุปได้ว่าทางการไทยเองก็ไม่สามารถจัดเก็บภาษีได้ ขณะเดียวกันภาคเอกชนไทยก็มีต้นทุนในการบริหาร

3.2 ข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน (Source of Funding) ปัจจุบันธุรกิจไทย โดยเฉพาะธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ยังคงมีปัญหาการเข้าถึงและการใช้บริการทางการเงินของสถาบันการเงินในระบบ เนื่องจากต้นทุนการกู้ยืมสูง และมีข้อจำกัดในการขอรับสินเชื่อหรือ

การได้รับสินเชื่อไม่เพียงพออันเป็นผลจากการที่สถาบันการเงินมักถือว่า SMEs เป็นธุรกิจที่มีความเสี่ยงสูง กอปรกับ SMEs ยังไม่สามารถระดมทุนระยะยาวผ่านตลาดทุนไทยได้มากนัก

นอกจากนี้ การระดมทุนในลักษณะการออกหุ้นกู้ที่เป็นสกุลเงินตราต่างประเทศ (FX Bond) ยังมีข้อจำกัด แม้ว่าปัจจุบันบริษัทไทยจะสามารถระดมทุนที่เป็นเงินตราต่างประเทศในไทยได้ แต่ยังคงขาดความคล่องตัวเพราะยังมีเกณฑ์ของทางการที่เกี่ยวข้องทั้งของ ธปท. ที่ยังจำกัดผู้ซื้อตราสารที่ออกขายเหล่านั้น และยังคงต้องขออนุญาตเป็นรายกรณี รวมถึงเกณฑ์การออกตราสารหนี้ของ ก.ล.ต. ที่มีความซับซ้อน ส่งผลให้บริษัทไทยบางรายเลือกระดมทุนผ่านวิธีอื่นๆ อาทิ (1) กู้เงินตราต่างประเทศจาก ธปท. ในไทยหรือกู้จากต่างประเทศโดยตรง หรือ (2) การออก FX Bond ขายในต่างประเทศ ซึ่งมีต้นทุนในการระดมทุนที่สูงกว่าโดยเปรียบเทียบ

สำหรับการสนับสนุนแหล่งเงินทุนของภาครัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้องของไทยให้กับบริษัทที่ต้องการออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศนั้น พบว่าภาครัฐของไทยมีการสนับสนุนแหล่งเงินทุนแก่ภาคธุรกิจไม่มากนัก ขณะที่ภาครัฐของประเทศอื่น ๆ มีการสนับสนุนในหลายรูปแบบทั้งผ่านสถาบันการเงินของภาครัฐ การจัดตั้งกองทุนสนับสนุนเป็นพิเศษ ซึ่งสามารถกล่าวสรุปเป็นรายประเทศได้ดังนี้

3.2.1 เกาหลีใต้ จัดตั้งกองทุน Economic Development Cooperation Fund (EDCF) โดย EXIM Bank เพื่อให้สินเชื่อแก่ธุรกิจของเกาหลีใต้ในการนำไปพัฒนาสาธารณูปโภคและพัฒนาธุรกิจในประเทศกำลังพัฒนาที่ตนจะไปลงทุนในอัตราดอกเบี้ยต่ำ (ร้อยละ 0.01-2.5 ต่อปี) นอกจากนี้ กองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติเกาหลีใต้ (NPS) ยังมีบทบาทในการสนับสนุนการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศโดยการจัดทำโครงการความร่วมมือกับบริษัทขนาดใหญ่ 12 บริษัทที่เรียกว่าโครงการ “Won8tn” ในวงเงิน 8 ล้านล้านวอน

(ประมาณ 7 พันล้านดอลลาร์ สรอ.) เพื่อออกไปซื้อกิจการในต่างประเทศ โดย NPS และบริษัทเอกชน ออกเงินคนละครั้ง และมีระยะเวลาในการสนับสนุนเงินทุน 4 ปี

3.2.2 มาเลเซีย-สิงคโปร์ ร่วมกันจัดตั้งกองทุน The Malaysia-Singapore Third Country Business Development Fund (MSBF) เพื่อสนับสนุนเงินทุนจำนวนครึ่งหนึ่งของต้นทุนในการทำ Feasibility Study ของธุรกิจมาเลเซียและสิงคโปร์ในประเทศที่สาม และการทำโครงการร่วมลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของธุรกิจมาเลเซียและสิงคโปร์ ซึ่งธุรกิจที่สามารถรับการสนับสนุนจากกองทุนนี้ คือ ธุรกิจภาคอุตสาหกรรม การพัฒนาสาธารณูปโภค การท่องเที่ยว การก่อสร้างภาคเทคโนโลยีสารสนเทศ การค้า และภาคบริการ

3.2.3 จีน จัดตั้งกองทุน Small and Medium-Sized Enterprise International Market Development Fund (SMEIMDF) โดย Ministry of Foreign Trade and Economic Cooperation และ Ministry of Finance เพื่อสนับสนุนเงินทุนร้อยละ 50 (และร้อยละ 70 แก่ SMEs ที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน) แก่โครงการที่มีค่าใช้จ่ายไม่ต่ำกว่า 10,000 หยวนในการจัดแสดงสินค้าในต่างประเทศ การสำรวจตลาดต่างประเทศ การเข้าร่วมประชุมในต่างประเทศ และการฝึกอบรมในต่างประเทศ

3.3 อุปสรรคอื่นๆ อาทิ การขาดความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมในประเทศเป้าหมาย ความแปลกใหม่และความซับซ้อนของสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศที่จะไปลงทุน อาทิ ภาษา วัฒนธรรม กฎหมาย รวมทั้งการขาดผู้ให้บริการด้านข้อมูลเชิงลึกและครบวงจรเกี่ยวกับประเทศเป้าหมายนับเป็นปัญหาหนึ่งที่ทำให้นักลงทุนไทยมักจำกัดการลงทุนอยู่แต่ในประเทศเท่านั้น

4. สิ่งที่ภาครัฐและเอกชนควรทำ

การสนับสนุนการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของไทยอย่างมีประสิทธิภาพต้องอาศัยความร่วมมืออย่างบูรณาการจากทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งสามารถสรุปแนวทางที่สำคัญได้ดังนี้

หน่วยงานภาครัฐ

บทบาทหลักของหน่วยงานภาครัฐคือการดำเนินนโยบายที่เอื้อต่อการลงทุนในต่างประเทศของภาคเอกชนโดยเฉพาะมาตรการทางภาษี กล่าวคือ (1) ภาครัฐควรจัดเกณฑ์การเสียภาษีที่ซับซ้อนจากการลงทุนในต่างประเทศเพื่อลดภาระและต้นทุนการบริหารจัดการของภาคเอกชน

นอกจากนี้ (2) ภาครัฐสามารถสนับสนุนเงินทุนแก่ธนาคารของรัฐโดยเฉพาะ EXIM Bank เพื่อให้ EXIM Bank มีแหล่งเงินทุนเพิ่มเติมสำหรับภาคเอกชนที่ต้องการเงินทุนไปลงทุนในต่างประเทศ ทั้งนี้ ธนาคารของรัฐต่างๆ ควรต้องเน้นการให้ความสะดวกด้านสินเชื่อและบริการทางการเงินที่ครบวงจรแก่นักลงทุนมากขึ้น และ (3) ภาครัฐควรลดกฎเกณฑ์ที่เป็นข้อจำกัดในการระดมทุนโดยการออกตราสารที่เป็นสกุลเงินตราต่างประเทศในไทย (FX Bond) เพื่อเอื้อให้เกิดความคล่องตัวในการระดมทุน ซึ่งนอกจากจะช่วยให้ผู้ประกอบการมีทางเลือกในการระดมทุนแล้ว ยังอาจเป็นอีกหนึ่งช่องทางการลงทุนสำหรับคนไทยด้วย และท้ายสุดจะช่วยให้ตลาดตราสารหนี้ของไทยพัฒนาขึ้น

สำหรับการให้บริการด้านข้อมูลเกี่ยวกับประเทศที่จะไปลงทุน (4) ภาครัฐควรมีการตั้งหน่วยงานกลางแบบ One-Stop Service ที่ทำหน้าที่เชิงรุกในการให้ความรู้ ชี้แนะโอกาสทางธุรกิจ กลยุทธ์การทำธุรกิจในต่างประเทศ รวมทั้งช่วยจัดหาที่ปรึกษาทางธุรกิจ (Strategic Partners) เพื่อช่วยให้คำแนะนำแก่ภาคเอกชนไทยในการดำเนินธุรกิจในต่างประเทศหรือจับคู่กับธุรกิจไทยกับนักธุรกิจในท้องถิ่นของประเทศนั้นๆ (Local Partners)

ที่ทราบถึงกฎระเบียบหรือตลาดในประเทศเหล่านั้น เป็นอย่างดี ทั้งนี้ แนวทางหนึ่งที่รัฐบาลสามารถทำได้ เลยคือการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในระดับรัฐต่อรัฐ โดยเฉพาะกับประเทศที่มีกฎระเบียบที่ซับซ้อนและเข้มงวด เพื่อช่วยสนับสนุนภาคเอกชน ในการเจรจาด้านการลงทุนระหว่างประเทศ

ภาคเอกชน

หากนักลงทุนไทยจะสามารถลงทุนโดยตรงใน ต่างประเทศได้อย่างประสบความสำเร็จควรต้องมีการปรับตัวและเตรียมตัวในหลายมิติ โดยมีมิติแรก ที่ควรทำคือการรวมตัวของภาคเอกชนไทยเป็นหมู่ คณะหรืออาจสร้างเป็นคลัสเตอร์เพื่อไปหาหรือ โดยตรงกับหน่วยงานภาครัฐในประเทศเป้าหมายซึ่ง น่าจะได้รับความสนใจว่าการออกไปเป็นรายบริษัท ถัดมาคือการรู้จักปกป้องตัวเองโดยเรียนรู้ที่จะ บริหารจัดการความเสี่ยงทางการเงินให้มี ประสิทธิภาพมากขึ้น รวมทั้งศึกษาข้อมูลหรือ สภาพแวดล้อมของประเทศที่จะไปลงทุนให้ ครบคลุมยิ่งขึ้น โดยเฉพาะวัฒนธรรมและ กฎระเบียบด้านการลงทุน

อย่างไรก็ดี แนวทางการสนับสนุนจากภาครัฐ ที่เป็นรูปธรรมและแนวทางการปรับตัวของ ภาคเอกชนดังกล่าวข้างต้นควรเริ่มทำอย่างเร่งด่วน และต่อเนื่อง เพื่อที่ท้ายสุดภาคเอกชนไทยจะ สามารถใช้ช่องทางการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ เพื่อเข้าถึงโอกาสทางธุรกิจ在不同ประเทศ ขยาย ธุรกิจ เข้าถึงแหล่งทรัพยากรที่สำคัญ在不同ประเทศ พัฒนาเทคโนโลยี และยกระดับความสามารถในการ แข่งขันของไทยในเวทีโลกได้อย่างยั่งยืน

References:

- Ariff, M., Lopez, G., 2010. Outward foreign direct investment: the Malaysian experience. *Discussion paper*. Malaysian Institute of Economic Research.
- Bank of Japan, 2012, 10 April. Statement on Monetary Policy.
- Bank of Japan, 2012, 10 April. Establishment of "Special Rules for the U.S. Dollar Lending Arrangement to Enhance the Fund-Provisioning Measure to Support Strengthening the Foundations for Economic Growth".
- Economic Development Cooperation Fund Korea, <http://www.edcfkorea.go.kr/edcfeng/what/loan/type.jsp> access 30 March 2012.
- Japan Bank for International Cooperation (JBIC), 2011. JBIC Annual Report 2011, 49-62.
- Kim, J., Rhe, D., 2009. Trends and determinants of South Korean outward foreign direct investment. *The Copenhagen Journal of Asian Studies* 27, 126-154.
- Luo, Y., et al., 2009. How emerging market governments promote outward FDI: Experience from China. *Journal of World Business*. 68-79.
- Masron, T., Shahbudin, A., 2009. Push factors of outward FDI: evidence from Malaysia and Thailand. Universiti Sains Malaysia.
- Oliver, C., Song, J., 2012. S Korea fund to use overseas M&A scheme. *The Financial Times*. <http://www.ft.com/intl/cms/s/0/3d9f8cc6-5132-11e1-939d-00144feabdc0.html#axzz1wVibvgE6> access 10 April 2012.

Wee, K., 2007. Outward foreign direct investment by enterprises from Thailand. *Working paper*. The United Nations Conference on Trade and Development.

Yean, T., 2007. Outward foreign direct investment from Malaysia: an exploratory study. *Working paper*. University Kebangsaan Malaysia.

ปฐมภรณ์ นิธิชัย, 2554. การลงทุนทางตรงในต่างประเทศของบริษัทจดทะเบียนไทย: สถานะปัจจุบันและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย. เอกสารงานวิจัยฉบับที่ 2/2554 สถาบันวิจัยเพื่อตลาดทุน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.

ภविดา ปานะนนท์ และวีระยุทธ กาญจน์ชูฉัตร, 2549. บริษัทข้ามชาติไทยหลังวิกฤตเศรษฐกิจ พ.ศ. 2540: พลวัตการเปลี่ยนแปลงและข้อสรุป. บทความสรุปเนื้อหาจากรายงานวิจัยฉบับเต็ม เพื่อนำเสนอในการสัมมนาโครงการเมธีวิจัยอาวุโส สกว. ศ.ดร.ผาสุกพงษ์ไพจิตร เรื่องโครงสร้างและพลวัตทุนไทยหลังวิกฤตเศรษฐกิจ วันที่ 28 มิถุนายน 2549.

บทความนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีเพราะคำแนะนำและความช่วยเหลือจากคุณรุ่ง มัลลิกะมาส คุณปฤษณ์ต์ จันทน์หอม คุณปิ ตติ ติช ย ทั ต คุณอุ บ ล ร ี ต ร์ น์ จัน ท ร ัง ษ์ คุณเสาวณี จันทะพงษ์ และคุณปณิดา ตันติสุนทร ผู้เขียนขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

Contact authors :

นันทพร พงศ์พัฒนานนท์

nantapop@bot.or.th

ชิตชนก อันโนนจารย์

chitchaa@bot.or.th

เศรษฐกร

ทีมนโยบายเงินทุนเคลื่อนย้าย

ฝ่ายนโยบายเศรษฐกิจการเงิน

สายนโยบายการเงิน